

Фискални савет
Република Србија

Саопштење Фискалног савета о испуњености фискалних правила у 2011. години

Дуг преко границе, мере усвојити уз ребаланс буџета

Фискални савет оцењује да је у 2011. години нарушено фискално правило о висини јавног дуга, да није у потпуности испоштовано фискално правило о дефициту, као и да је испоштовано посебно фискално правило о индексацији пензија и зарада. За јавне финансије у Србији најопасније је кршење правила о висини јавног дуга, јер не само да је прекорачена законска граница од 45% БДП-а, већ ће јавни дуг наставити да расте и у средњем року уколико се у 2012. години не донесу мере фискалне консолидације.

Фискални савет оцењује да је на крају 2011. године јавни дуг Србије износио 46,4 одсто бруто друштвеног производа што је изнад законске границе од 45 одсто БДП-а. С обзиром да ће дуг наставити да расте у овој и наредним годинама, Фискални савет, у складу са Законом о буџетском систему (члан 27е) сматра да је Влада Србије дужна да усвоји програм за смањење јавног дуга већ приликом ребаланса буџета Републике за 2012. годину.

Наиме, по подацима Министарства финансија јавни дуг је на крају децембра достигао 45,1 одсто БДП-а. На овај дуг међутим, по Закону о буџетском систему, треба додати и негарантовани дуг локалне самоуправе који је у децембру износио 1,4 одсто БДП-а. Због тога је укупна висина јавног дуга на крају 2011. године износила 46,4 одсто БДП-а, а стварна висина јавног дуга је вероватно још виша будући да је анализа Фискалног савета показала да постоје нагомилане доцње појединих буџетских корисника (нпр. РФЗО.) које превазилазе могућност њиховог сервисирања из текућег пословања. Будући да ће и за враћање тих доцњи бити потребно задуживање, стварни јавни дуг је већ на крају 2011. године вероватно премашио 47 одсто БДП-а.

По процени Фискалног савета, јавни дуг ће на крају 2012. године највероватније износити око 51 одсто БДП-а, али постоје ризици да он буде и већи. Два основна ризика односе се на висину фискалног дефицита и вредност издатих гаранција државе у 2012. години. Уз ове ризике треба имати у виду да јавни дуг зависи и од кретања курса динара, јер је највећи део дуга деноминан у еврима, па би могућа депресијација динара у односу на евро допринела повећању учешћа јавног дуга у БДП-у. Уколико се остваре поменути ризици, јавни дуг би већ на крају 2012. године лако могао да достигне и 55 одсто БДП-а.

Анализа Фискалног савета указује да ће јавни дуг наставити да расте, па би и уз смањење фискалног дефицита у средњем року достигао ниво од око 55 одсто БДП-а – што би онда са пристизањем обавеза по основу реституције значило да би јавни дуг Србије у 2015. вероватно премашио чак и маистришки критеријум од 60 одсто БДП-а. Због тога његово враћање у оквире законске границе, чак и уз амбициозан програм за смањење јавног дуга, највероватније неће бити могуће пре 2016. године. У кратком

року је међутим неопходно донети мере којима ће се значајно успорити, а потом и зауставити тренд раста јавног дуга. Наиме, још већу опасност од кршења законских ограничења представља забрињавајући тренд брзог раста јавног дуга у претходним годинама – само у претходне три године повећан је за 5,7 млрд евра, а његово учешће у БДП је повећано са 29% на 46%. Уколико се овај тренд у кратком року не преокрене постоји опасност да инвеститори врло брзо изгубе поверење у одрживост јавних финансија у Србији.

У погледу фискалног правила о висини дефицита, Фискални савет оцењује да то правило није у потпуности испоштовано будући да је дефицит опште државе био незнатно виши од планираног (за пет милијарди динара), па је износио 4,7 уместо 4,5 одсто БДП. До благог прекорачења дошло је због мањег прилива јавних прихода од планираног, а не услед повећања укупних јавних расхода.

Фискални дефицит у 2011. години би био нешто већи да фондови обавезног социјалног осигурања нису остварили суфицит у висини од 3,5 млрд динара (планирано је да фискални резултат фондова социјалног осигурања буде избалансиран). До овог суфицита је дошло услед значајних уплата доприноса у последња 2-3 дана 2011. године, које фондови нису стигли да потроше. Подсећамо међутим да поједини фондови попут РФЗО имају растуће доцње према добављачима (око 17 млрд динара или 0,5% БДП-а) – односно вишеструко су веће од суфицита у 2011. години. Стога процењујемо да ће овај привремено остварени вишак у фондовима обавезног социјалног осигурања брзо исчезнути за финансирање текућих расхода или за финансирање доцњи.

Уочили смо и да је нешто повољнији резултат прихода од ПДВ-а у 2011. од планираног последица одлагања повраћаја ПДВ-а са краја децембра за почетак јануара. Оцена Фискалног савета је да би приходи од ПДВ-а у 2011. години били мањи од плана да није било наведеног одлагања, те да би фискални дефицит био додатно већи за око 4 млрд динара.

Анализа Фискалног савета указује и на посебно забрињавајући податак да је на нивоу локалне самоуправе направљен већи дефицит од планираног (16 милијарди динара уместо 12 милијарди) иако су крајем године локалној самоуправи повећани приходи за осам милијарди динара по основу ступања на снагу промењеног Закона о финансирању локалне самоуправе.

Фискални савет оцењује да прекорачење фискалног дефицита у 2011. години од око 5 млрд динара није велико, али да негативни трендови са краја године, уз пребацивање неких обавеза у 2012. годину указују да ће бити врло тешко остварити планирани фискални дефицит у 2012. години од 152 млрд динара (4,25% БДП-а). Због тога сматрамо да је готово извесно да ће током 2012. године бити неопходно додатно буџетско прилагођавање које процењујемо на око 1% БДП-а.

У Београду, 21. фебруара 2012. године